

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI Fundacji Inicjatyw Społeczno–Ekonomicznych w roku 1994

Warszawa, 20 stycznia 1995

I. FISE W ŚRODOWISKU ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH (NGO)

FISE inicjuje i koordynuje programy wspierające rozwój trzeciego sektora w Polsce. Działania FISE mają na celu:

- pomoc w zakładaniu oraz rozwoju fundacji i stowarzyszeń poprzez szkolenia,
- wzmacnianie środowiska organizacji pozarządowych poprzez współtworzenie i współorganizowanie Forum Inicjatyw Pozarządowych,
- ułatwianie współpracy między organizacjami pozarządowymi i władzami lokalnymi poprzez inicjowanie programów.

W ramach programu „Organizacje pozarządowe dla rozwoju lokalnego”, FISE zorganizowała szkolenie (7 trzydniowych sesji) dla przedstawicieli organizacji pozarządowych wspierających rozwój lokalny, sponsorowane przez Program PHARE Dialog Społeczny. W szkoleniu z zakresu zakładania organizacji pozarządowych i zarządzania tymi organizacjami, wzięło udział 18 liderów fundacji i stowarzyszeń, głównie z regionu pld.-wsch.

Konsultanci FISE pomogli w opracowaniu projektu wspierania trzeciego sektora w Polsce koordynowanego przez Academy for Educational Development. Projekt finansowany przez Agency for International Development zakłada utworzenie inkubatora projektów organizacji pozarządowych.

Na podstawie warsztatów prowadzonych w ramach Forum Inicjatyw Pozarządowych został opracowany w FISE projekt „Akademia NGO”. Półroczne kursy dla przedstawicieli fundacji i stowarzyszeń uczestniczących w regionalnych spotkaniach FIP. Projekt zakłada przeprowadzenie krótkich warsztatów podczas spotkań regionalnych, w czasie których przedstawiciele NGO's będą mieli okazję zapoznać się z absolwentami kursów FISE. Projekt został złożony do Know How Fund.

FISE wspólnie z hiszpańską organizacją Centre Internacional de Documentacio (CIDOB), realizuje Program Lokalnej Aktywizacji (PLA), w ramach projektu PHARE – Demokracja. Celem Programu jest pobudzenie społeczności lokalnych w 6 wybranych przygranicznych regionach Polski do działalności na rzecz ich rozwoju. Program skierowany jest przede wszystkim do tych regionów, w których sytuacja społeczna i ekonomiczna są szczególnie trudne, gdzie społeczności lokalne nie są zintegrowane i w których szczególnie trudno jest uzyskać dostęp do informacji, funduszy i środków.

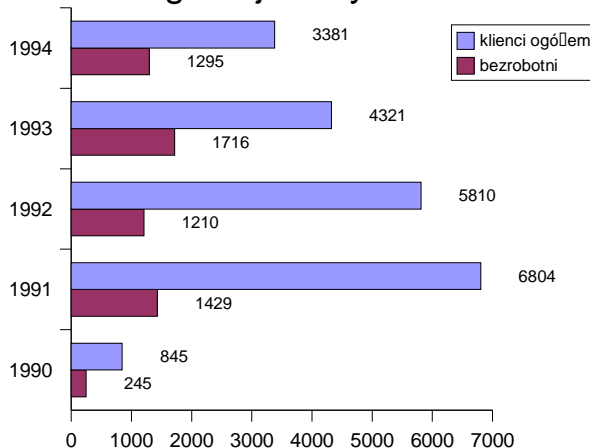
W ramach tego programu zostanie przeszkolonych 18 osób w zakresie rozpoznawania potrzeb i problemów lokalnych społeczności, technik aktywizacji życia społecznego, inicjowania i prowadzenia projektów na rzecz rozwoju lokalnego oraz zakładania i wspierania organizacji pozarządowych. Program obejmuje tygodniowy staż w Hiszpanii oraz sesje szkoleniowe w Polsce, które będą prowadzone przez polskich i hiszpańskich ekspertów. Unikatową cechą PLA jest elastyczność programu szkolenia, które będzie dostosowane do potrzeb uczestników i ich społeczności lokalnych.

II. AGENCJA INICJATYW LOKALNYCH

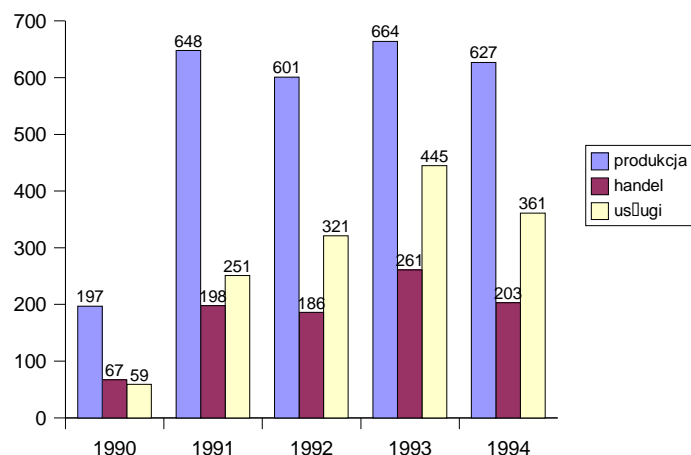
Na koniec 1994 roku sieć AIL tworzyło 14 agencji. Działalność AIL w 1994 roku stanowiła kontynuację długookresowego programu, którego celem było stwarzanie infrastruktury wspomagającej rozwój prywatnej przedsiębiorczości. W czasie 5 lat swojej działalności FISE brała czynny udział w realizacji zadań prowadzących do zmniejszania bezrobocia. Głównie koncentrowano się na pomocy w zakładaniu i rozwoju małych firm tworzących nowe miejsca pracy.

Podstawową grupę klientów korzystających z pomocy AIL były osoby rozpoczynające lub prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek. Znaczną część wśród nich stanowili bezrobotni pragnący rozpocząć działalność gospodarczą, głównie, kierowani z urzędów pracy.

Liczba bezrobotnych wobec ogólnej liczby klientów

Struktura utworzonych miejsc pracy w latach 1990 - 1994

1. Działalność poradnicza w okresie od 1990 do 1994 roku

W ciągu 5 lat istnienia FISE działalność poradniczą prowadziły wszystkie zespoły terenowe AIL.

Od września 1990 roku do grudnia 1994 roku z pomocy AIL skorzystało 21 161 osób. Bezrobotni (5 895 osób), pragnący rozpocząć działalność na własny rachunek stanowili 27,9% ogólnej liczby klientów. W powstałych firmach utworzono 5 089 nowych miejsc pracy.

Dzięki naszym poradom na 3 255 opracowanych projektów, 1 628 zostało skredytowanych (50%), a nasi klienci otrzymali kredyty na łączną kwotę 210 385 mln. s. zł.

Wyniki działalności poradniczej AIL od IX.1990 do XII.1994 roku						
Rodzaj działalności	1990	1991	1992	1993	1994	Razem
1. Liczba porad	845	6 804	5 810	5 390	4 847	23 696
2. liczba klientów, w tym bezrobotni	845 245	6 804 1 429	5 810 1 210	4 321 1 716	3 381 1 295	21 161 5 895
3. Opracowane projekty	47	424	398	1 478	908	3 255
4. Liczba wniosków skredytowanych	47	178	250	682	471	1 628
5. Kwota kredytów przyznanych	5 900	38 376	50 201	54 856	61 052	210 385
6. Liczba miejsc pracy	323	1 097	1 108	1 370	1 191	5 089

2. AIL w środowisku lokalnym

Najważniejszym partnerem w działalności poszczególnych agencji w terenie, z racji realizowania zadań wynikających z umowy zawartej z Ministrem Pracy i Polityki Socjalnej i związanych z programem aktywnej walki z bezrobociem, były wojewódzkie i rejonowe urzędy pracy.

Przykładowe działania oparte o tę współpracę:

- dyżury pracowników AIL w rejonowych urzędach pracy – konsultacja w zakresie pisania wniosków o pożyczki z Funduszu Pracy,
- dyżury w klubach pracy – seminaria z zakresu przedsiębiorczości oraz szkolenia we współpracy z Fundacją Akcji Demokratycznej dla liderów klubów pracy,
- wspólne organizowanie szkoleń dla bezrobotnych – szkolenia organizowane na zlecenie rejonowych urzędów pracy,

- szkolenia pracowników wojewódzkich i rejonowych urzędów pracy, organizowane z zakresu „ABC przedsiębiorczości” oraz szkolenia z zakresu informacji i komunikacji w pracy z bezrobotnymi,
- informowanie o działalności AIL poprzez wywieszanie ulotek w lokalnych RUP.

3. Pomoc dla nowo powstałych firm w pierwszym roku ich działalności

Działalność ta prowadzona jest na bieżąco przez wszystkie Agencje Inicjatyw Lokalnych. Celem jest ochrona nowo powstałych miejsc pracy. Pracownicy AIL monitorują utworzone przy ich pomocy małe przedsiębiorstwa i doradzają przedsiębiorcom w rozwiązywaniu bieżących problemów.

W 1994 roku do agencji powróciło 1 272 osoby, w celu dalszych konsultacji związanych z prowadzoną przez nich działalnością gospodarczą.

4. Staże

W ramach umowy z MPIPS prowadzone były też staże dla pracowników rejonowych urzędów pracy. W 1994 roku odbyły się staże dla pracowników następujących Rejonowych Urzędów Pracy: Ostrów Wielkopolski, Nidzica, Szczytno, Morąg, Lidzbark Warmiński.

W stażach wzięło udział 7 osób. Staże obejmowały łącznie 70 godzin (10 dni). Tematyką stażów były następujące zagadnienia:

- rynkowe aspekty działalności gospodarczej,
- prawno – organizacyjne aspekty prowadzenia działalności gospodarczej,
- podatki w działalności gospodarczej,
- podstawy dokonywania analizy finansowej przedsięwzięcia,
- zasady sporządzania wniosków kredytowych.

Poszukiwania nowych sposobów docierania do właścicieli małego i średniego biznesu ilustruje seminarium Klinika Biznesu oraz Program Master Class.

Klinika Biznesu – angielskiego doradcy Briana Williama prowadzona jest na podstawie nowego oryginalnego podręcznika z zakresu marketingu, zawierającego bardzo obfity materiał praktyczny i ćwiczeniowy.

Bardzo interesującym przedsięwzięciem staje się program **Master Class** – Program Doradczy dla Właścicieli Małych Przedsiębiorstw – realizowany wraz z Prince of Wales Business Leaders Forum. Program Master Class został zorganizowany w celu stworzenia właścicielom małych przedsiębiorstw niepowtarzalnej okazji powiększenia zasobu wiedzy poprzez udział w nieformalnych rozmowach z przedstawicielami największych firm.

Pomoc w rozwiązywaniu tych problemów to pomoc w rozwoju firm i kolejny krok w aktywnym zwalczaniu bezrobocia poprzez rozwój zatrudnienia w sektorze prywatnym.

Kolejną nową inicjatywą w praktyce Agencji to organizowane w 1994 roku **imprezy promocyjne ubezpieczeniowo – bankowe** zmierzające do lepszego poinformowania małych i średnich przedsiębiorstw o możliwościach kredytowania oraz roli ubezpieczeń w biznesie. W trakcie organizowanych prezentacji wiodące banki, firmy ubezpieczeniowe oraz dynamicznie rozwijające się instytucje finansowe przedstawiały uczestnikom zakres swoich usług. Prezentacje takie stanowią dla małych i średnich ośrodków, często jedyną, szansę na kontakt z instytucjami nieobecny na codzień a przez to trudno dostępnymi. Nawiązywane kontakty pozwalają na wzbogacenie infrastruktury otoczenia biznesu oraz zwiększają zainteresowanie instytucji finansowych zaniedbanymi regionami.

Agencje starają się brać czynny udział w **realizacji projektów lokalnych**. Stopień zaangażowania i powodzenie końcowe wynikające z szeregu czynników obiektywnych i subiektywnych – zależnych od ludzi pracujących w Agencjach. Jednakże praktycznie wszędzie obserwuje się zjawisko umacniania pozycji AIL na lokalnym rynku. Stają się one coraz bardziej widoczne na rynku, coraz częściej traktowane są jako poważny partner do współpracy dla miejscowych władz i instytucji życia lokalnego. Coraz częściej uczestniczą też w opracowaniu i realizacji konkretnych projektów lokalnych, związanych z rozwojem gospodarczym regionu, miasta lub gminy.

W roku 1994 rozpoczęto realizację nowej koncepcji zmian organizacyjnych FISE polegającej na tworzeniu Agencji Stowarzyszonych:

- z Agencji terenowych (AIL) FISE,
- poprzez nawiązywanie współpracy z innymi organizacjami, które kontynuują prace przestających działać Agencji terenowych FISE, bądź działają na terenie, gdzie wcześniej AIL FISE nie istniały.

Efektom tych działań są Agencje Stowarzyszone wymienione w dalszej części tego raportu.

W 1994 roku Agencje kontynuowały prace nad integracją z instytucjami życia lokalnego i uczestniczyły w szeregu wspólnie podejmowanych inicjatyw.

Wśród inicjatyw o zasięgu regionalnym, w których uczestniczyły AIL, należy wymienić:

- uczestnictwo w pracach nad projektem wykorzystania odsetek z Funduszu Stabilizacji Złotówki wyasygnowanych przez Rząd Wielkiej Brytanii, które będą przeznaczone na wsparcie SME w województwie białostockim i lubelskim; (AIL Białystok),
- zorganizowanie plebiscytu "Wybieramy Najlepszych" - najlepsza firma, biznesmena, produkt i człowiek roku 1994 (AIL Chełm pod honorowym patronatem wojewody chełmskiego),
- przygotowanie projektu Lubelsko-Chełmskiego Centrum Wspierania Biznesu (AIL Chełm wspólnie z Lubelską Fundacją Rozwoju),
- przeprowadzenie ankiety dotyczącej inwestycji w gminach Sopot i Gdynia (AIL Gdańsk na zlecenie Urzędu Rady Ministrów),
- opracowanie projektu powołania Regionalnego Centrum Ekologicznego w gminie pszczółki (AIL Gdańsk we współpracy z Fundacją dla wspierania nauk przyrodniczych im. Jana Heweliusza w Gdańsku),
- realizacja programu TOR 10 – utworzenie Stowarzyszeń – Centrum Przedsiębiorczości, których członkami są pracownicy AIL (AIL Kielce, AIL Radom oraz AIL Toruń),
- wydanie informatora "Gospodarczy Poradnik Torunianina"; odbiorcami są głównie mieszkańcy Torunia i okolicznych miejscowości (AIL Toruń z Urzędem Miejskim w Toruniu),
- realizacja projektu SED 022 – program rozwoju społeczno-ekonomicznego (AIL Toruń),
- udział w radach Funduszu Mikro, który ma na celu prowadzenie działalności pożyczkowej (AIL Toruń),
- współpraca z Fundacją Szkolną w Wałbrzychu, prowadzącą Wałbrzyską Szkołę Zarządzania (AIL Wałbrzych),
- współpraca przy tworzeniu planu rozwoju województwa, powstającym w Biurze d/s Restrukturyzacji UW (AIL Wałbrzych),
- pomoc Państwowemu Funduszowi Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przy opracowaniu wniosku pożyczkowego (AIL Warszawa),
- przygotowanie "zasad zwrotu kosztów ze środków PFRON w związku z organizacją nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych" (AIL Warszawa),
- współpraca z Bankiem Żywności (AIL Warszawa).

III. PRACOWNIA PROJEKTÓW LOKALNYCH

Rok 1994 był drugim rokiem działalności Pracowni. Działalność skupiła się głównie na pogłębianiu dotychczasowych doświadczeń i rozszerzaniu kręgu partnerów, jak również działaniach szkoleniowo – promocyjnych, w celu przekonania gmin o celowości planowania strategicznego. Działania te przyczyniły się do wzrostu zainteresowania gmin przygotowaniem strategicznych programów rozwoju. Pracownicy Pracowni odbyli wiele spotkań i rozmów z przedstawicielami gmin.

Sfinalizowano podpisanie umowy o wykonanie programu rozwoju dla Międzyrzecza Podlaskiego.

Rok 1994 był rokiem wzrostu świadomości znaczenia inicjatyw lokalnych w rozwoju samorządów i kraju.

Pracownia w swojej pracy bierze odpowiedzialność nie tylko za przygotowanie programu, ale również stara się wskazać sposób jego realizacji, w tym źródła finansowania.

1. Cel działania

Celem działania Pracowni jest przekazywanie wiedzy na temat lokalnego rynku rozwoju gospodarczego i przekonanie gmin o potrzebie opracowania i realizacji strategii rozwoju lokalnego oraz innych programów lokalnych, jako narzędzi do zarządzania gminą (w tym również finansami) i osiągnięcie dzięki temu, wyższego, bardziej profesjonalnego poziomu zarządzania gminą.

Cel ten realizowany jest poprzez:

- przygotowanie publikacji i szkoleń na temat lokalnego rozwoju gospodarczego (w tym podręcznika "Lokalny rozwój gospodarczy", w ramach Programu Wspierania Samorządów Lokalnych Brytyjskiego Funduszu Know How),
- praktyczne opracowywanie strategii rozwoju i innych programów lokalnych w oparciu o ciągle doskonaloną metodykę opracowania strategii,

- prezentowanie zagadnień rozwoju lokalnego na konferencjach, seminariach i szkoleniach,
- promocję działalności Pracowni oraz upowszechnianie opracowanych strategii jako wzorów do naśladowania,
- stałe pogłębianie wiedzy i doświadczeń w zagadnieniach związanych z rozwojem lokalnym.

2. Partnerzy Pracowni

Kluczowymi partnerami Pracowni są samorządy lokalne – głównie te aktywne gminy, na terenie których występują ze szczególnie dużym nasileniem trudne problemy takie jak np. bezrobocie.

Pozostali partnerzy to:

- Fundusz Współpracy, z którym Pracownia współpracowała w gminach Programu Inicjatyw Lokalnych i w innych działaniach związanych z rozwojem lokalnym,
- Chesterton International Ltd. Oraz School for Advanced Urban Studies, z którymi (wspólnie z Funduszem Współpracy) realizowany był Program Wspierania Samorządów Lokalnych Brytyjskiego Funduszu Know How – moduł „Rozwój gospodarczy gmin”,
- Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej oraz Fundacja Batorego wspierające realizację Programu „Absolwenci uczelni dla inicjatyw lokalnych”,
- Caisse des Depots et Consignations (CDC), który dzielił się z nami francuskimi doświadczeniami związanymi z rozwojem lokalnym,
- Organizacja do spraw rozwoju gospodarczego i współpracy (OECD), przy pomocy której przygotowana została do druku publikacja „Rozwój przedsiębiorczości” („Implementing Change”).

3. Główne elementy działalności

- Kontynuowanie rozpoczętych w 1993 roku prac nad podręcznikiem „Lokalny rozwój gospodarczy” (w ramach Programu Wspierania Samorządów Lokalnych). Strona polska opracowywała materiały do tej publikacji a strona brytyjska jej kolejne wersje, które były szeroko konsultowane z ekspertami FISE. Ostateczna wersja została przez stronę polską przetłumaczona i wydana.
- Organizacja sieci instytucji szkoleniowych na temat rozwoju gospodarczego gmin. Działania te zostały podjęte w trakcie prac nad podręcznikiem. Poszukiwania instytucji objęły teren całego kraju. Ważniejszymi kryteriami jakie przyjęto przy poszukiwaniach instytucji było doświadczenie przy prowadzeniu szkoleń dla gmin oraz znajomość problematyki lokalnego rozwoju gospodarczego. Do współpracy wybrano 8 instytucji. Przedstawiciele tych instytucji wzięli udział w tygodniowym szkoleniu w Wielkiej Brytanii. W trakcie tego pobytu omówiono wstępnie program, metodykę szkoleń i harmonogram działań. Przedstawiono również założenia do programu rozwoju sieci instytucji szkoleniowych.

Celem organizacji sieci było rozszerzenie możliwości dystrybucji wiedzy na temat lokalnego rozwoju, w tym również tej, zawartej w podręczniku.

- Przygotowanie i rozpoczęcie realizacji programu „Absolwenci uczelni dla inicjatyw lokalnych”. W ramach tych działań przeprowadzono wieloetapową selekcję gmin (przy konsultacji z Ministerstwem Pracy i Polityki Socjalnej oraz Sejmową Komisją Polityki Społecznej). Podstawowym kryterium wyboru był fakt lokalizacji gminy na obszarze zagrożonym wysokim bezrobociem, określona wielkość gminy (5 – 40 tys. Mieszkańców), wysoka aktywność na rzecz własnego rozwoju. Komisja konkursowa spośród 9 zgłoszeń wyłoniła sześć gmin (Działdowo, Górowo Iławeckie, Jawor, Kolbuszowa, Nidzica, Ustrzyki Dolne), w których za pomocą FISE realizowane będą zgłoszone projekty.

W następnej kolejności ogłoszono konkurs wśród bezrobotnych absolwentów poprzez wysłanie ofert do wyższych uczelni, kontakt z właściwymi urzędami pracy oraz zorganizowanie akcji promocyjno-informacyjnej w mediach. Wyselekcjonowani absolwenci oraz przedstawiciele gmin – finalistek uczestniczyli w szkoleniu w Dębem. Absolwenci zapoznali się z podstawami funkcjonowania samorządów, przedstawicielom gmin wyjaśniono dalsze zasady uczestniczenia w programie.

Celem tego programu, z jednej strony, jest wsparcie gmin w realizacji projektów, a z drugiej strony, znalezienie sposobu zatrudniania absolwentów w gminach.

4. Inne działania Pracowni

- Organizacja wspólnie z Funduszem Współpracy konferencji na temat funduszy gwarancyjnych, która odbyła się w dniach 21–22 marca 1994 roku;
- przeprowadzenie badań ankietowych gmin na zlecenie Phare – Omega w ramach programu badań sposobów i mechanizmów finansowania inwestycji gminnych, realizowanego wspólnie z Bankiem Światowym. Do wytypowanych 28 gmin, do których wysłano następnie ankiety dotyczące rodzaju i sposobów realizowania inwestycji gminnych, pojechał przedstawiciel FISE i pomógł w prawidłowym wypełnieniu formularzy oraz towarzyszył ekspertom BŚ w czasie ich wizyty w gminach;

- rozpoczęcie pracy nad opracowaniem strategii rozwoju dla Międzyrzecza Podlaskiego, zebranie materiałów informacyjnych i uszczegółowienie metodyki;
- zbieranie informacji na temat możliwości działań w zakresie budownictwa mieszkaniowego w celu opracowania modelowych rozwiązań, które mogłyby być włączone w strategię gmin.

IV. SZKOŁA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI FISE

1. Cele i zadania

Zadania szkoleniowe FISE wynikały z celów statutowych Fundacji zorientowanych na rozwijanie prywatnej przedsiębiorczości, związanych z podejmowaniem i umacnianiem inicjatyw społecznych, gospodarczych i kulturalnych oraz tworzeniem warunków rozwoju środowiska lokalnego i funkcjonowania organizacji pozarządowych.

Działalność szkoleniowa Fundacji była realizowana na podstawie zezwoleń udzielonych przez Kuratoria Oświaty w miejscach objętych działaniem Agencji. Koordynacja działalności szkoleniowej przebiegała w ramach wyodrębnionej w Fundacji – Szkoły Przedsiębiorczości FISE.

Oprócz celów statutowych Fundacji zakres oraz kierunki działalności szkoleniowej prowadzonej przez Agencję Inicjatyw Lokalnych w 1994 roku wynikały także z określonych umów i porozumień:

- umowy pomiędzy FISE a Ministerstwem Pracy i Polityki Socjalnej
- kontynuacją umowy z Funduszem Współpracy
- programu PHARE SED 022
- umów lokalnych z wojewódzkimi i rejonowymi urzędami pracy
- porozumienia z The Prince of Wales Business Leaders Forum
- umowa z British Know How Fund dotycząca szkoleń w ramach "Klinik Biznesu".

2. Zakres i tematyka kursów

Szkolenia obejmowały:

- kursy kształtowania podstawowych umiejętności życiowych i aktywnego poszukiwania pracy (np. program „Spadochron”),
- podstawowe kursy z zakresu działalności gospodarczej, tzw. ABC biznesu,
- zaawansowane kursy prowadzenia i oceny przedsięwzięć gospodarczych,
- specjalistyczne seminaria związane z bieżącym funkcjonowaniem firm na rynku,
- kursy dla instytucji zajmujących się rozwojem przedsiębiorczości.

W porównaniu z rokiem poprzednim znacznie wzrosła liczba kursów dla bezrobotnych i pracowników instytucji.

Realizacja kursów w latach 1991 - 1994					
	1991	1992	1993	1994	Razem
Liczba kursów	21	53	175	140	389
Liczba dni	115	158	705	896	1 874
Liczba godzin	502	1 093	4 094	4 733	10 422
Liczba uczestników	548	1 332	2 373	2 747	7 000

Tematyka szkoleń dla bezrobotnych obejmowała bardzo zróżnicowane formy kursów od 1-2 dniowych po ponad 30 dniowe. Ich zakres dotyczył:

- zagadnień prezentowanych w ramach kursu Spadochron
- podstaw przedsiębiorczości.

3. Program Spadochron

W programie tym kierowanym przez Ośrodek Doradztwa i Treningu Personalnego (ODiTP) zrealizowano w FISE 25 kursów dla 543 bezrobotnych. Najwięcej szkoleń zorganizował AIL w Wałbrzychu – 22 edycje.

Problemem tego kursu jest konieczność utrzymania standardu zgodnego z wymaganiami licencjodawcy, co nie zawsze odpowiada potencjalnym organizatorom kursu.

Kurs ten wyposażony jest w wysokiej jakości materiały szkoleniowe i podręcznik.

4. Szkolenia podstaw przedsiębiorczości

Szkolenia o charakterze biznesowym były najczęściej realizowane przez Agencje Inicjatyw Lokalnych. Zorganizowano w sumie 83 kursy, 678 dni szkoleniowych, 3494 godzin zajęć dla 1528 osób.

Tematyka tych kursów dotyczyła:

- rozpatrywania pomysłów przedsięwzięć gospodarczych,
- prawnych i organizacyjnych aspektów zakładania własnej firmy,
- tworzenia biznes planu,
- podstaw rachunkowości,
- zasad marketingowego działania firmy,
- podatków i zezwoleń,
- podstaw księgowości,
- elementów informatyki.

Dominującym typem szkolenia staje się kurs tygodniowy, 5-dniowy. Dobrym przykładem takiego typu działalności jest kurs „Jak założyć małą firmę?” realizowany przez AIL w Łodzi. W 1994 roku zrealizowano 17 edycji tego kursu dla 280 uczestników.

Jego celem było przekazanie podstawowej wiedzy i umiejętności praktycznych z zakresu prawa, ekonomii, marketingu, psychologii biznesu niezbędnych do założenia i prowadzenia własnej firmy. Kurs był przeznaczony dla osób rozpoczynających indywidualną działalność gospodarczą mających określony pomysł na jej prowadzenie lub ubiegających się o pożyczki lub kredyty.

Zajęcia prowadzono w formie seminariów, ćwiczeń, zadań czy symulacji. Każdy z uczestników dostawał komplet materiałów pomocniczych oraz zestaw niezbędnych książek.

Starano się kłaść nacisk na osiągnięcie odpowiedniego poziomu prowadzonych szkoleń – przygotowanie programów, dobór wykładowców, opracowanie zestawów oferowanych materiałów szkoleniowych, staramy się wpływać na selekcję uczestników, tak by można było pracować z nimi indywidualnie i przyczynić się do powstania i wdrożenia projektu przedsięwzięcia.

Interesującymi przykładami kursów były:

- zorganizowane przez Pracownię Projektów Lokalnych w ramach Korpusu Rozwoju szkolenia dla bezrobotnych absolwentów szkół
- szkolenia „Chcesz się usamodzielnic zacznij działać” organizowane przez AIL Toruń oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

5. Szkolenia pracowników instytucji

Dominującym odbiorcą kursów dla pracowników instytucji byli pracownicy urzędów pracy. Kursy te realizowała przede wszystkim AIL w Wałbrzychu. W 1994 roku przeprowadzono w sumie 5 czterodniowych szkoleń dla 150 pracowników z Wałbrzycha i Kamiennej Góry. Dotyczyły one efektywnej komunikacji między bezrobotnymi a urzędem pracy.

Tematyka tego kursu obejmowała takie zagadnienia jak sytuacja psychiczna bezrobotnego, jego oczekiwania, instrumenty oddziaływania – kurs typu Spadochron oraz podstawy efektywnej komunikacji z bezrobotnym.

Część ofert Agencji uwzględnia pracę z wojewódzkimi i rejonowymi urzędami pracy w zakresie:

- sposobów udzielania i rozpatrywania pożyczek z Funduszu Pracy,
- podstaw prawno-ekonomicznych działania i oceny firm,
- organizacji i finansowania działalności gospodarczej i szkoleniowej urzędów pracy.

Bardzo ważna w tym zakresie była i jest współpraca z Państwowym Funduszem Rozwoju Osób Niepełnosprawnych. Dzięki współpracy z FISE dokonuje się znaczna zmiana w funkcjonowaniu tej instytucji. Przeszkolono 180 pracowników PFRON-u i planowane są dalsze szkolenia.

6. Szkolenia dla trenerów

Istotną działalnością dla pracowników różnych instytucji, w tym i FISE, są szkolenia Spadochronu dla trenerów. W 1994 roku przeszkolono 69 osób. Wszyscy kończący kurs uzyskują licencję umożliwiającą pod pewnymi warunkami samodzielne prowadzenie zajęć.

7. Kursy dla młodzieży

Dla młodzieży szkół organizowano kursy zaznajamiające z podejmowaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej, zarządzaniem małą firmą oraz kursy Spadochronu (AIL Wałbrzych).

8. Kursy dla przedsiębiorców

Dla przedstawicieli małego i średniego biznesu zorganizowano kursy, które dotyczyły problematyki regionalnych możliwości rozwoju (współpracy z Agencją Rozwoju Regionalnego), marketingu w turystyce, zarządzania finansami.

Interesująco układa się współpraca z The Price of Wales Business Leaders Forum. Dla przedsiębiorców zorganizowano seminarium z prezesami Commercial Union i Ranx Xerox w ramach tzw. Master Class.

9. Wyniki ilościowe

Poniższe dane potwierdzają tezę, iż odbiorca kursów FISE może mieć bardzo różne przygotowanie zawodowe, mieścić się w szerokim przedziale wieku i posiadać rozmaite praktyczne doświadczenia w zakresie przedsięwzięć gospodarczych i społecznych. Taki uniwersalny i pozazawodowy charakter kursów powinien być w przyszłości nadal utrzymywany.

W 1994 roku spośród 2 747 uczestników kursów największą grupę stanowili bezrobotni 74,3%.

Większość na kursach FISE stanowiły:

- kobiety, było ich 61,8%
- osoby w wieku od 30 do 40 lat – 29,0%
- osoby z wykształceniem średnim zawodowym – 22,2%

10. Organizator szkoleń

Podstawowym organizatorem szkoleń są w FISE Agencje Inicjatyw Lokalnych. Fundacja zrealizowała w 1994 roku 140 kursów dla 4733 osób, z czego AIL przeprowadziły 134 kursy, dla 2747 osób. Poza Agencjami (ODiTP oraz PPL) odbyło się 6 kursów dla 90 osób.

11. Organizator szkoleń a środowisko lokalne

Szkolenia z jednej strony wzmacniały i wspierały działalność poradniczą mającą na celu tworzenie nowych miejsc pracy i rozwój małego biznesu, a z drugiej były one elementem integrującym wiele osób i środowisk wokół problemów rozwoju gospodarczego i społecznego pojawiających się w wymiarze jednostkowym, lokalnym oraz instytucjonalnym i organizacyjnym.

Współdziałanie wielu podmiotów w zakresie kształcenia jest warunkiem osiągnięcia różnorodnych celów edukacyjnych, ekonomicznych i społecznych, a także prawidłowego funkcjonowania Agencji i realizacji przez nie misji i celów Fundacji. Aktywizowanie na określonym terenie dużej liczby instytucji i organizacji oraz ich integrowanie wokół szkoleń, staży czy warsztatów jest dogodną formą zwiększania sił grup i instytucji, promocji, rozpoznania i identyfikacji liderów oraz animatorów.

Partnerami i instytucjonalnymi odbiorcami szkoleń były:

- wojewódzkie i rejonowe urzędy pracy na terenie całego kraju,
- kuratoria oświaty, ośrodki zatrudniania i rehabilitacji osób niepełnosprawnych,

- organizacje pozarządowe: Państwowy Fundusz Rozwoju Osób Niepełnosprawnych, Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej, Fundacja Dla Polski, Fundacja Akcji Demokratycznej, Towarzystwo Wiedzy Powszechnej, Fundacja Pomocy Bezrobotnym i Bezdomnym w Piasecznie,
- instytucje szkolące: szkoły średnie, szkoły biznesu, Francuski Instytut Zarządzania (IFG),
- urzędy gminne i miejskie,
- organizacje samorządu terytorialnego: np. sejmik samorządowy.

12. Wykładowcy

Wykładowcami kursów były najczęściej osoby spoza Fundacji. Na ogólną liczbę 4733 godzin kształcenia – 2762 godziny, czyli 58,4%, zajęć realizowały osoby spoza Fundacji. Siłami FISE i Agencji zrealizowano 1971 godzin zajęć, czyli 41,6% ogólnego ich wymiaru.

Wykładowca z zewnątrz dominował na kursach dla bezrobotnych. Na pozostałych przewagę mieli pracownicy Fundacji.

Wykładowcy z zewnątrz realizują głównie zajęcia o charakterze specjalistycznym. A więc z informatyki, ubezpieczeń, prawa, księgowości, specjalistycznych finansów, itp. Wykładowcy Agencji starają się realizować zagadnienia wchodzące w zakres małego i średniego biznesu, a więc finansów, marketingu, podatków, zakładania firmy, prowadzenia księgi przychodów i rozchodów, itp.

W charakterze wykładowców występowali przedstawiciele Izb i Urzędów Skarbowych, ZUS, Izb Przemysłowo-Handlowych i gospodarczych, towarzystw i przedsiębiorstw (banków, firm, itp.).

V. WYDAWNICTWA FISE

1. Materiały szkoleniowe

Wiele uwagi w działalności szkoleniowej Szkoły Przedsiębiorczości FISE poświęca się na tworzenie i doskonalenie materiałów szkoleniowych. Tworzą one określony standard realizowanych kursów i są instrumentem zwiększania jakości pracy Szkoły.

W 1994 roku pracowano indywidualnie i zespołowo nad następującymi materiałami:

1. Prawo podatkowe
2. Elementy marketingu
3. Analiza finansowa
  - sprawozdanie finansowe
  - rachunek wyników
  - bilans
  - przepływy gotówkowe
  - analiza wskaźnikowa
  - biznes planowany
4. Budowa i analiza ekonomiczna wniosku o pożyczkę z Funduszu Pracy
5. Ocena przedsiębiorstwa
6. Jak samemu zostać pracodawcą / Jak założyć małą firmę
7. Podstawy prawne prowadzonej działalności gospodarczej
8. Dobór i kierowanie kadrami w małej firmie

Pracujemy nad materiałami z zakresu księgowości, rachunkowości, zarządzania organizacjami (w tym gmin i organizacji pozarządowych, itp.).

2. Publikacje

1. „Rozwój regionalny w Polsce” - materiały z konferencji, która odbyła się w Warszawie w dniach 30.09. - 1.10.1993 roku. Konferencje zorganizowały: Fundacja im. Friedricha Eberta (FES) oraz FISE. Publikacja została wydana przy wsparciu finansowym funduszu British Know-How Fund,
2. „Lokalne fundusze gwarancyjne” - finansowana przez OECD oraz Program Inicjatyw Lokalnych PHARE,
3. „Lokalny rozwój gospodarczy” - finansowana przez fundusz British Know How Fund,
4. „Rozwój przedsiębiorczości” - finansowana przez OECD,
5. „Klinika biznesu” - finansowana przez British Know How Fund.

3. Artykuły

Obok publikacji książkowych, w gazetach lokalnych i ogólnokrajowych ukazywało się wiele artykułów, których autorami byli nasi pracownicy, na przykład:

1. Tygodnik Cash, rubryka „W co inwestować”;
2. Gazeta Wyborcza:
  - Pierwszy krok w małym biznesie,
  - Kariera zawodowa,
  - Spółka cywilna, jawna i komandytowa,
3. Miesięcznik „Budownictwo, Mieszkania, Wnętrze”:
  - Rodzaje kredytów,
  - Sposób myślenia banku,
  - Meandry uzyskania kredytu,
  - Weksle – zabezpieczenie w obrocie gospodarczym.

VI. FINANSE

FISE nie prowadzi działalności gospodarczej – całość działalności Fundacji mieści się w ramach działalności statutowej.

Podstawowe fundusze FISE w 1994 roku w mln. zł.

Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej	3 700
Fundacja Batorego	800
Fundusz Współpracy	2 319
Brytyjski Fundusz współpracy Know How Fund	731
EWG-PHARE NGO's	383
Association Solidarite France – Pologne	125
Programy gościnne:	
Urząd Rady Ministrów Programy Omega	2 914
Civil Society Development Programem	1 699
Fundacja dla Polski - FIP	526

Przychody i koszty FISE w 1994 roku w mln. zł.

PRZYCHODY FISE 17 017

w tym:	
dotacje przedmiotowe	11 620
wpłaty własne	4 679
przychody z operacji finansowych	718

KOSZTY FISE 17 285

w tym:	
amortyzacja	323
zużycie materiałów i energii	584
usługi obce	3 354
wynagrodzenia brutto	8 473
narzuły na wynagrodzenia	3 144
podróże służbowe	699
pozostałe koszty	700
koszty operacji finansowych	8

WYNIK NA DZIAŁALNOŚCI - 268

Zyski nadzwyczajne	157
Straty nadzwyczajne	48

VII. PODZIĘKOWANIA

W ciągu 5 lat działalności FISE wiele instytucji krajowych i zagranicznych, których nie sposób wymienić, zasilają fundację finansowo, darami rzeczowymi czy wsparciem intelektualnym.

FISE pragnie gorąco podziękować wszystkim, którzy z nami współpracowali i pomagali w spełnieniu naszej misji. Instytucjami, które szczególnie wspierały działalność FISE są:

- Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej,
- Wojewódzkie i Rejonowe Urzędy Pracy,
- Biuro Prasowe Urzędu Rady Ministrów,
- Fundusz Współpracy:
  - Program "Dialog Społeczny"
  - Program Rozwoju Małej i Średniej Przedsiębiorczości,
  - Program Inicjatyw Lokalnych,
- Fundacja im. Stefana Batorego,
- Fundacja dla Polski,
- Fundacja Rolnicza,
- Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej,
- Bank Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych,
- Towarzystwo Inwestycji Społeczno-Ekonomicznych,
- Amerykańsko – Polska Wspólna Komisja ds. Pomocy Humanitarnej,
- APROCAPE Association pour la Promotion de la Champagne – Ardennes dans les Pays de l'Est (Francja),
- Association Solidarite France – Pologne,
- francuskie Ministerstwo Pracy i Agence Nationala pour la Creation et de Developpement des Nouvelles Entreprises (Francja),
- British Know How Fund (Wielka Brytania), a w szczególności Program Wspierania Samorządności Lokalnej,
- Caisse des Depots et Consignations (Francja),
- Comite catholique centre la Faim et pour le Developpement (Francja),
- EURESA Europe – Economie Sociale – Assurance (Francja),
- Fondation de France (Francja),
- Fondation France – Pologne (Francja),
- Institut Francais de Gestion (Francja),
- IRIS – Poland Project,
- national Endowment dor Democracy wraz z Polish – American Congress (Stany Zjednoczone),
- l'Order des Experts Comptables et des Comtables Agrees (Francja),
- OECD Organisation for Economic Co-operation and Development:
  - Initiatives for Local Employment Programme,
- Fundusz PHARE Wspólnot Europejskich:
  - Program "Rozwój Społeczno-Ekonomiczny" SED (Socio-Economic Development Programme),
  - Programme Managment Unit OMEGA – PHARE,
- SIDI Societe d'Investissement Developpement International (Francja),
- FEID Fonds Epargne Investissement Developpement (Francja),
- German Marshall Found (Stany Zjednoczone).

NASZE OSIAGNIĘCIA ZAWDZIĘCZAMY NASZYM PARTNEROM.DZIĘKUJEMY.

ZESPÓŁ FISE

LISTA ZESPOŁÓW TERENOWYCH AGENCJI INICJATYW LOKALNYCH (AIL)

AIL BIAŁYSTOK

15-003 Białystok
ul. Sienkiewicza 1/1
tel./fax (0-85) 416 173

AIL CHEŁM

22-100 Chełm
ul. I Armii Wojska Polskiego 16
tel. (0-82) 650 221 w. 126, fax 642 453

AIL GDAŃSK

80-437 Gdańsk
ul. Miszewskiego 17
tel./fax (0-58) 418 238

AIL KIELCE

25-501 Kielce
ul. Sienkiewicza 53
tel./fax (0-41) 463 25

AIL ŁÓDŹ

90-601 Łódź
ul. Zielona 15
tel./fax (0-42) 325 142

AIL OLSZTYN

10-549 Olsztyn
ul. Mickiewicza 4
tel./fax (0-89) 273 137

AIL RADOM

26-600 Radom
ul. Struga 26/28
tel./fax (0-48) 600 308

AIL TORUŃ

87-100 Toruń
Pl. Świętej Katarzyny 3
tel./fax (0-56) 271 47

AIL WAŁBRZYCH

58-301 Wałbrzych
ul. Piłsudskiego 102
tel./fax (0-74) 244 79

AIL WARSZAWA

00-054 Warszawa
ul. Jasna 22
tel. (0-22) 272 131, 264 475, 276 721, fax 278 356

AIL, które przestały funkcjonować:

AIL KATOWICE

AIL KRAKÓW

Jej rolę przejęła Fundacja Promocji Gospodarczej Regionu Krakowskiego

AIL ŁOMŻA

Jej rolę przejęły: Dom Inicjatyw Regionalnych w Ostrołęce oraz Ostrołęcki Ruch Wspierania Przedsiębiorczości

AIL SUWAŁKI

Jej rolę przejęła Agencja Rozwoju Regionalnego S. A. „ARES” w Suwałkach

AGENCJE STOWARZYSZONE

Biłgorajska Agencja Rozwoju Regionalnego

23-400 Biłgoraj
ul. Kościuszki 13
tel. (0-84) 862 492

Agencja Rozwoju Regionalnego

62-510 Konin
Al. 1 Maja 13
tel. (0-63) 453 090, fax 422 229

Fundacja Promocji Gospodarczej Regionu Krakowskiego

31-131 Kraków
ul. Garbarska 18
tel./fax (0-12) 230 158, 216 109

Ostrołęcki Ruch Wspierania Przedsiębiorczości

07-400 Ostrołęka
ul. Goworowska 8a
tel. (0-29) 43 00

Dom Inicjatyw Regionalnych

07-400 Ostrołęka
ul. Hallera 13
tel./fax (0-29) 30 45

Agencja Rozwoju Regionalnego S. A. „ARES”

16-400 Suwałki
ul. Korczaka 4
tel. (0-87) 666 106, 667 035, fax 667 497

Biłgorajska Agencja Rozwoju Regionalnego
23-400 Biłgoraj
ul. Kościuszki 13
tel. (0-84) 862 492

**Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego
i Administracji „MISTIA”**
31-153 Kraków
ul. Szlak 73a
tel. (0-12) 339 800, fax 331 670

Centrum Wspierania Biznesu
20-211 Lublin
ul. Rynek 7
tel. (0-81) 736 543

**Ostrołęcki Ruch Wspierania
Przedsiębiorczości**
07-400 Ostrołęka
ul. Goworowska 8a
tel. (0-29) 43 00

Przedstawicielstwo FISE
22-400 Zamość
ul. Wyszyńskiego 50b
tel. (0-84) 711 16, fax 791 55

Fundacja Rozwoju Gminy Żelów
97-425 Żelów
ul. Mickiewicza 4
tel./fax 341 006, 341 014